
Laca Tijdingen

Driemaandelijks tijdschrift van LACA,
Geschied- en Heemkundige Kring van Laken
Jaargang 2 - Nummer 2 - december 1990

Laken

*Wapen van de Koninklijke
Residentie Laken
Koninklijk Besluit van 20 april 1857*

TEN GELEIDE

Dat LACA wind in de zeilen heeft, dient niet meer betoogd te worden. De verwezenlijkingen tijdens het werkjaar 1989/1990 spreken voor zichzelf. En aangezien wij de ingeslagen weg willen blijven bewandelen, lichten we reeds een tipje van de sluier op met betrekking tot onze werking in 1991. Wat rond de vergadertafel besproken en gepland werd brengen we graag langs deze weg naar onze lezers toe.

A. ACTIVITEITEN

- a) maart 1991 : LACA verbond zich ertoe actief mede te werken met het inrichtend comité dat de eeuwfeestviering van de Sint-Lambertusparochie uitwerkt.
Het programma van deze viering ligt tot op heden nog niet vast doch onze voorstellen werden op veel enthousiasme onthaald :
- een spreekbeurt : "Rond de Sint-Lambertuskerk op de Heizel : het verleden belicht"
 - een tentoonstelling : Sint-Lambertus in postkaarten en documenten
 - koorliederen (in samenwerking met KBG-Laken)
- b) april 1991 : Beperkte medewerking aan een Culturele Meerdaagse georganiseerd door Trefcentrum Nekkersdal : "Brussel en Brabant"
- c) mei-juni 1991 : Er komt weer een grote tentoonstelling in het Trefcentrum tijdens deze periode. Het thema begint zich stilaan af te tekenen. Selectie en materiële besprekingen zijn nog niet afgerond, doch dit willen we reeds verklappen : De liefhebbers van het oude Laken zullen zeker geboeid worden tijdens een bezoek en let wel ... we tonen ons weer van onze beste zijde !
- d) WANDELINGEN '91
Vier wandelingen zullen in de loop van het seizoen plaats grijpen - Info. hierover te gepasten tijd - Ziehier enkele suggesties :
- Een bezoek aan de Abdij van Affligem, die destijds grote delen van Laken bezat; dit onder leiding van een deskundige
 - Bezoek aan O.L.V.-Kerk en Crypte
 - Bezoek plantentuin Laken (Dienst Groenplan Brussels Hoofdstedelijk Gewest)
 - Bezoek Atelier Salu en Kerkhof Laken onder leiding van een deskundige
 - Bezoek stapelhuizen : Tour- en- Tassis
- e) Monumentendag 1991
Op 15 september 1991 staat LACA dan weer paraat om haar info-stand open te houden op het O.L.V.-Voorplein en ook om diverse rondleidingen te verzekeren op en in merkwaardige plaatsen.

B. WAARDERINGEN

- a) Naar aanleiding van de opname in LACA TIJDINGEN - jaargang 2 nummer 1, van het uit het Frans vertaalde artikel, geschreven door de Heer VERWILGHEN, Professor aan de rechtsfaculteit van UCL, ontvingen we een uiterst lovende brief ! Hierna een uittreksel ervan, vrij door ons vertaald :

... "Uw introductie, "Napoleon en Laken", tot mijn artikel is perfect en ik dank U voor de vriendelijke woorden aan mijn adres ! De vertaling van mijn tekst is eveneens perfect en ik vraag U Mevrouw Denise COOLS-PULINCKX hiervoor te danken in mijn naam !

Ik ben uiterst tevreden U van dienst te kunnen zijn en hiermede de wens van onze Vorst daadwerkelijk te kunnen vervullen, met name, de kulturele uitwisseling tussen de gemeenschappen ! ..."

Waarvan akte.

- b) Van een achtbaar lid ontvingen we volgende bemoedigende woorden : "Geachte Heren, uw brochure lees ik altijd met heel veel aandacht en ik feliciteer U voor de moeite die U zich getroost voor de Geschied- en Heemkundige Kring van Laken".
- c) De Heer VAN BELLINGEN F., Voorzitter van de Geschied- en Heemkundige Kring van het Graafschap Jette en Omgeving wenste ons geluk met onze activiteiten en projecten. Hij deelde ons mede, over een massa ingezamelde gegevens over Laken te beschikken en dat zijn Kring ook bereid is tot uitwisseling van deze gegevens. Wij lieten hem intussen reeds weten hoezeer we dit aanbod naar waarde schatten en dankten hem hiervoor !
- d) De Heer en Mevrouw VANDERKELEN (Notaris) richtten ons een dankbrief voor toezending van het prachtige boek "La Drève St-Anne", samengesteld door de Heer PLATTON. Zij wonen reeds 63 jaar in het ouderlijke huis te Laken en interesseren zich uitermate voor het Lakense verleden doch zijn ook zeer begaan met het behoud van de natuur in hun omgeving. (een eikeboom van +/- 150 jaar) Ze stelden ons vragen met betrekking tot bepaalde onderdelen van het Lakense patrimonium. We zoeken die informatie graag op en zullen niet nalaten hen hierover te berichten !
- e) Niet altijd is de correspondentie even lovenswaardig. Onlangs ontvingen we nog een brief met heel wat opmerkingen nopens onze redactionele aanpak. Toch hebben we liever dat de schrijvers zich bekend maken !

C. PAARDEKRACHT

Onze maandelijkse vergaderingen worden trouw bijgewoond door een vaste ploeg van uiterst gemotiveerde kernleden ! Die kernploeg levert dan ook de nodige paardekracht die vereist is om de geplande activiteiten tot een goed einde te brengen.

Het is ongetwijfeld zo dat, zonder de gewaardeerde begeleiding van hierbovengenoemde dame samen met de tekstverwerkster Suzanne PULINCKX, ons driemaandelijks tijdschrift LACA TIJDINGEN, veel moeizamer tot stand zou komen !

Met betrekking tot dit tijdschrift kondigen we nu reeds enkele thema's aan die in volgende afleveringen aan bod zullen komen :

- Geschiedenis van het Sint-Annakwartier.
- Méér over de Koninginnelaan.
- Folkloregroepen in Laken.
- Burgemeester BOCKSTAEL; een levensschets.
- Lakense volksfiguren.
- Oude ambachten in onze Gemeente.

D. BIBLIOTHEEK

In een van volgende afleveringen zullen wij de inventaris publiceren van de boeken die onze bibliotheek reeds bezit. Zij groeit, die bibliotheek, samen met LACA. Onze lezers kunnen deze werken ook ontlenen. Even een telefoon naar onze Schatbewaarder E. CHRISTIAENS, (02/426.55.88) en er wordt dan wel een afspraak gemaakt.

E. HULDE

Werden op 27 december j.l. ERELID van onze Kring : de Heren

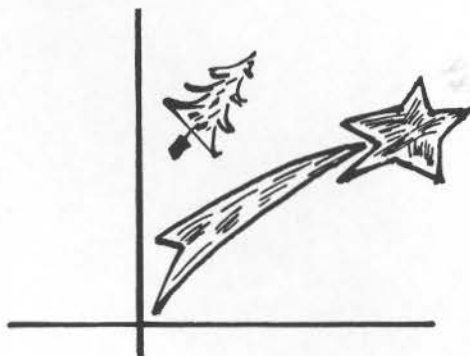
- CAPRON - schrijver van merkwaardige studies over het Lakens grondgebied
- PLATTON - bezitter van een unieke verzameling over het Hof
- THIELEMANS - Schepen van Schone Kunsten van de Stad Brussel.

Tijdens deze korte hulde werd hen een oorkonde uitgereikt en van hun kant beloofden zij ons stellig dat we in de toekomst verder op intensieve medewerking konden rekenen.

Ook daar namen we akte van. Dank U Heren !

F. WENSEN

Wanneer LACA TIJDINGEN Jaargang 2 nummer 2 op Uw leestafel ligt zijn we wellicht het jaar 1991 reeds ingegleden. Toch niet te laat om U allen te danken voor de belangstelling tijdens het afgelopen jaar !

Wij van onze kant, Voorzitter, Stichter en de hele enthousiaste ploeg van de "vierde donderdag van de maand" wensen U een Gelukkig Nieuwjaar en veel, heel veel interesse voor het Geschied- en Heemkundig verleden van Laken, de architectuur, kunst en folklore in onze oude localiteit !

L.CANDAU

LEOPOLD I IN BRIEVEN EN DOCUMENTEN

EEN TERUGBLIK

Dat de Heer CAPRON, erelid van LACA, over een rijke verzameling documenten beschikt, is ons allen wel bekend. Het archiefmateriaal waarmee hij echter op zaterdag 15 december 1990 de dertien toonkassen vulde overtrof alle verwachtingen ! We hoorden reacties : "Een ééndaagse expositie rond dit thema is helaas te kort !" ... Om begrijpelijke redenen : (verzekering en beveiliging van de stukken) kon het niet anders ! Toch werd het een onvergetelijke hoogdag in het Trefcentrum Nekkersdal !

Deze tentoonstelling kende inderdaad een groot succes. Een honderdtal belangstellenden vereerden ons met een bezoek. Velen onder hen raakten dermate in de ban van het verleden, geboeid door de merkwaardige documenten : brieven, diploma's, orden, acten, kladjes van brieven, uittreksels van dagboeken en persoonlijke voorwerpen, verband houdend met het privé- en openbare leven van de eerste Belgische Vorst, dat ze de tijd uit het oog verloren. De Heer CAPRON verschaftte bereidwillig de essentiële achtergrondinformatie en vond een aandachtig gehoor ! Op sommige ogeblikken ontspannen zich zelfs leerrijke en intensieve gedachtenwisselingen ! Alles verliep in een warme en intieme sfeer, gedragen door een gedegen en aangepaste omkadering van het geheel.

Het Nieuwsblad, Deze Week in Brussel, de Brusselse Post, het militair Weekblad VOX en het maandblad De Nekker hebben uitvoerig deze activiteit belicht. Samen met een treffende affiche zorgden deze berichtgevingen voor een ruime bekendmaking van dit unieke kulturele gebeuren. Alhoewel niet op voorhand geprogrammeerd, toch kaderde het initiatief evenwel in de grote 60/40- viering van ons huidig Vorstenpaar !

Onze dank gaat ook uit naar de Heren DE HERTOOG, Schepen van specifiek Vlaamse Aangelegenheden en Gemeentelijke Uitrusting, als ook zijn Kabinetssecretaris, de Heer PLATTEAU. Zij gaven de toestemming tot het ontlenen van het mooie en hoogwaardige tentoonstellingsmateriaal uit de magazijnen van de Dienst Gemeentelijke Uitrusting.

We zouden de namen kunnen noemen van vele mensen die bijdroegen tot het welslagen van deze tentoonstelling. Hun bescheidenheid is echter evenwaardig aan hun inzet ! Vermelden wij toch de Heren R. FOLETS en Ph. VERSTRAETEN, de stoere kulturele werkers van het Trefcentrum Nekkersdal, en danken wij hen voor hun effectieve en zeer gewaardeerde steun. Dank zij hen konden we enkele scherpe kantjes afslipen ... Zij weten best wat hiermee bedoeld wordt ! Duizendmaal dank mannen !

Wij mochten dan, na een interessante babbel en een verfrissende dronk, aangeboden door de Heer DE GROOF P., Voorzitter van de Sociaal Kulturele Raad van Laken, deugdlopende felicitaties in ontvangst nemen. Hierin zijn op de eerste plaats de Heer CAPRON maar ook de ganse kernploeg van LACA betrokken. Intussen was de afbraak in de exporuimte reeds begonnen. Ook dit werk vergt de nodige aandacht !

We hebben een glunderende Heer CAPRON zien wegrijden, de wagen van een tevreden Heer E. CHRISTIAENS zien verdwijnen in de duisternis, huiswaarts toe ! We hebben hen nagewuifd ... Dit was weer LACA op zijn best ! Een nog niet nader genoemde Vereniging stelde zelfs voor, volgend jaar, in samenwerkingsverband de hele operatie nog eens over te doen op een gepast ogenblik ! Zoiets moet toch kunnen ?

Mensen die het weke hart van hun verslaggever kennen zullen het hem niet kwalijk nemen dat hij, onder de veilige hoede van Mevr. H. VERSTRAETE, en rijdend onder de oplichtende kerstversiering boven de brede Lakense Laan, een traan wegpinkte ... een traan van geluk voor zóveel samenhorigheidsgeest !

L. CANDAU

EEN GREEP UIT HET TENTOONGESTELDE.

- Brieven van Leopold I, vanaf 1811, aan een vriendin, Mademoiselle de Cochelet, hofdame van Koningin Hortense.
- Akte waarbij Leopold tot generaal benoemd wordt in het Britse leger op 2 mei 1816, (de dag van zijn huwelijk met de Britse erfprinses Charlotte).
- Akte waarbij Leopold tot veldmaarschalk benoemd wordt in het Britse leger op 24 mei 1816
- Akte waarbij de Orde van de Kouseband toegekend wordt aan Leopold op 20 april 1818. (Charlotte was al op 4 november 1817 overleden). De Orde van de Kouseband is de oudste en voornaamste Orde in Engeland.
- Zijden halsdoek van Leopold zorgvuldig bewaard door Koningin Louise-Marie in een omslag waarop ze eigenhandig geschreven heeft : Foulard donné par le Roi, porté par lui depuis 1816.
- Twee kistjes bevattende brieven van Leopold aan Louise-Marie. (er zijn 500 brieven)
- Brieven van Marie-Anne Arcadie CLARET, de vriendin van Leopold I, aan haar broer Charles, en een foto van Mevrouw CLARET met één van haar twee zonen.
- Relaas door Koningin Marie-Henriette van de laatste stonden van Leopold I.
- Waterverfschilderijtje van Arthur d'Eppinghoven, tweede zoon van Leopold I en Mevrouw Claret.
- Brieven van Arthur d'Eppinghoven en zijn echtgenote d.d. april en juni 1929 teneinde van het Hof financiële bijstand te verkrijgen.

Lakense Volksfiguren

- 6 -

J. VAN CUTSEM

De Heer VAN STAEN Jr gaf ons een seintje naar aanleiding van het LACA-signaaltje verschenen in LACA TIJDINGEN jaargang 2 Nr 1. Na vluchtige kennismaking per telefoon was hij bereid een en ander persoonlijk te komen vertellen over het kwartier waar hij geboren is : de buurt van de Paleizenstraat-over-de-Bruggen. Hij vertelde ons breeduit over zijn oom JOZEF VAN CUTSEM, gekend als Jef de Lantarenman, die op 89-jarige leeftijd overleed.

Dank zij een artikel van de hand van Antoine Demol, journalist van het "Laatste Nieuws" en Brussels folklorist bij uitstek, vermengd met de herinneringen van de Heer VAN STAEN kunnen wij ons een klein beeld vormen van deze prachtige figuur die in het Lakense weefsel heel wat sporen nalaat.

Jef Van Cutsem, de lantarenman van de Regie van Gas en Electriciteit, was in deze hoedanigheid bedrijvig tot in 1958, toen de laatste zestig nog met gas gevoede Brusselse stadslantarens werden weggenomen. Jef Van Cutsem was voorzitter van de handelsvereniging van de Paleizenstraat-over-de-Bruggen en richtte jaarlijks een zomercavalcade in. Hij ontwierp ook de Lakense reuzen, gekend als "Dikkoppen", of "Les Grosses Têtes" (zie foto) die plaatselijke figuren uitbeeldden. Zoals volkszanger Pirre de Brusseleer, toondichter Louis Van Dijck, het Kleine Pompierke en natuurlijk Jef de Lantarenman, met pijp in de mond.

Toch nog even zeggen dat deze koppen een tijd lang verloren gewaand werden tot ze op een bijna miraculeuze manier werden gered. Méér hierover in een volgende bijdrage.

Jef Van Cutsem was een geliefde volksmens, steeds met fluwelen jas aan en zijden pet op. Als gemeenteraadslid was hij vooral de verdediger van de kleine man en wist hij in zijn volkswijk heel wat hulp te bieden aan de misdeelden.

L. CANDAU

Uit privé-collectie E. CHRISTIAENS.

LACA-SIGNAALTJES

1. Mogen wij langs deze weg nog eens aandringen op de noodzaak onze werkingsstructuur uit te breiden met een secretaris ! Met het steeds stijgende ledenaantal en de uitbreiding van onze activiteiten doet zich deze lacune meer en meer gevoelen ! Kandidaten kunnen ons schrijven of bellen. We zullen een gat in de lucht springen mochten we een gunstige reactie ontvangen. Dank bij voorbaat !
2. De Heer P. VAN NIEUWENHUYSEN, lid van LACA en tevens bestuurslid van de Geschied- en Heemkundige Kring van het Graafschap Jette en Omgeving werkt momenteel aan een diepgaande studie met betrekking tot "toponiemen" of plaatsnamen uit de regio. Oudere mensen weten wellicht nog hoe een officiële naam vroeger in de volksmond werd genoemd of uitgesproken.

We geven een klein voorbeeld : De vroegere tramhalte en café-langsheen de Meiseselaan, tussen Neptunus en het huidige "Amerikaans Paviljoen" - nu Vlaamse TV-opnamestudio - noemde men : "De Pekpot" ... Waarschijnlijk, omdat er daar nogal eens wat mensen bleven "plekken". Hoeveel woorden en benamingen zijn er met de jaren hier niet verloren gegaan, vooral na 1958, toen vele wijken hier een kolossale uitbreiding namen en een werkelijke metamorfose ondergingen. Mensen die hieromtrent iets kwijt willen kunnen terecht bij de Heer VAN NIEUWENHUYSEN, telefoon : 02/427.64.44.
Met dank bij voorbaat !

A A N V U L L I N G

In ons vorig nummer konden wij wegens plaatsgebrek de reproductie niet af drukken van een merkwaardige "promotie" omtrent een "privaat" in het centrum van Brussel. (Zie blz 15, laatste alinea van het artikel). We sluiten dus definitief deze lichtvoetige reeks af met de beloofde "reclamespot" uit 1910 ...

L. C.

Urinoir et Water-Closets de la Bourse

- Le plus spacieux -
Le plus confortable

Rendez-vous des bourgeois et des gens d'affaires. Après minuit, c'est encore le rendez-vous des gens d'affaires... mais des gens des affaires de derrière... la Bourse.

12 box -- Distribution d'eau automatique -- Eclairage électrique

ENTRÉE LIBRE

*A côté : Water-Closets anglais pour Messieurs et Dames.
Quand on n'est pas un muffle, on donne un pourboire à la tenancière.*

BEELDHOUWERK EN VERSIERINGSKUNST IN LAKEN

II. NOG GEDENTEKENS EN STANDBEELDEN; (vervolg)
BIOGRAFIE VAN DE BEELDHOUWERS (vervolg)

2) DEBONNAIRES Fernand (St-Gillis/Brussel 8/1/1907 - Verblijft in Koksijde)
(Monument Adolphe Max)

Leerling aan de Academie van Brussel (leerling van P. Dubois, V. Roussau, die de lezer verder ontmoet en I. De Rudder).

Later werd hij leraar aan deze academie (1951-1977).
Lid van de Koninklijke Academie van België.

Prijs Godecharles in 1928, tweede prijs van Rome in 1925 en 1929, derde prijs van Rome in 1932.

Eclectisch beeldhouwer. Zeer humanistische kunst met sobere plannen; zocht naar lijnen en ritmen.

Van hem bevinden zich :

In Brussel :

- In het museum : Mannenhoofd - (1937) (steen) en Staand naakt - (1942 of 1944) (brons);
- In het Centraal Station : enorm monument voor de weerstanders van de spoorwegen (acht haut-reliëfs en centraal beeld) (marmer) (1949-1954);
- In het stadhuis (aan de eretrap vóór de gotische zaal) : Buste van burgemeester L. Cooremans - (1979) (marmer);
- In het parlement : P.H.Spaak (als eerste minister)(brons)(1947) en kleine boerin (1936) (steen);
- In het Paleis van de Academiën (Academie van de Franse taal en literatuur) : busten van Louis Dumont-Wilden (Belgisch franstalige letterkundige - oprichter van de "Pourquoi Pas ?" 1875 - 1963) en Marie Gevers (Vlaamse franstalige schrijfster -1883 - 1975). (respectievelijk van 1955 en 1964) (brons).

In Laken : Beeld van St- Amandus aan de voorgevel van de O.L.V.-kerk (1945) (steen).

In Anderlecht : Beeld "Produkten van de Aarde" (op zijgevel aan de ingang van de provinciale school COOVI - CERIA) (1958)(verguld brons : 5,25 m hoog).

In La Louvière : (museum) Staande figuur (1937) (steen).

In Orval : zittende H. Maagd met Kind (aan de ingang van het huis van de abt) (1948) (brons).

In Bon-Secours (buurt van Peruwelz) : monument van Jean Absil (Belgisch componist - een van de meest markante van zijn tijd - en muziekpedagoog ; 1893-1974).(1968) (brons).

In Gent : (museum) zelfportret (1929) (brons). (zie foto)

In Luik : (museum) Onschuldige figuur (1930) (brons), Klein Naakt (1930) (steen) en Liggende Vrouw (1939) (steen).

In Moskou (in het Poesjkin-museum) : Hoofd van een leerjongen (1926) (brons).

DEBONNAIRES wordt vermeld in "Het Woordenboek der Belgische Kunstenaars 1830-1970" (Arto-Tommelein, Brussel 1979) "Bénézit" (Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs de tous les temps et de tous les pays) (Parijs, uitgave 1976) "Le Dictionnaire des Belges" (door P. Le-grain, Brussel, 1981).

Mijn dank gaat naar de Heer en Mevrouw DEBONNAIRES voor de ver-strekte informatie.

DESMARE Mathieu (Laken 1/4/1877 - 1946)

(Monument van de Franse Onbekende Soldaat en
Monument voor de Lakense gesneuvelden)

Leerling aan de Academie van Brussel (bij Ch. Vander Stappen en C. Meunier - zie deze respectievelijk bij de beeldhouwers van het monument van Leopold I en het monument van de Arbeid).

Hij begon met te werken in het atelier van Ernest Salu I (die de lezer verder ontmoet).

Hij nam deel aan de wereldtentoonstelling van Brussel in 1910 (met het beeld "Epanouissement").

Naar hem werd een Lakense straat genoemd (vroeger de Kerkstraat). Eerder was er in Neder-over-Heembeek een straat naar hem genoemd. Na de fusie met Brussel werd dat de Heembeekstraat.

In Laken zijn ettelijke beelden van deze Lakense beeldhouwer aanwezig. Zo, buiten de bovenvermelde werken :

- De buitenversiering van het laatste gemeentehuis (veertien beelden aan de gevels, twee leeuwen en in en aan de toren de putti en de horlogeversiering);
- In het gemeentehuis (trapzaal) : de Idylle (of de Verloofden) en het Echtpaar met Kind (beide in brons);
- De Zaaier (Palfijnlaan, achter het de Brouckère-monument). Dit brons werd na zijn dood gegoten;
- Aan het grote paleis van de Expo : de Weefindustrie (beneden, vierde beeld -het hoekbeeld meegerekend- van links naar rechts) (steen);
- Op de gevel van zijn huis de Smet de Nayerlaan (samen met zijn vriend D. Jacobs ?) nrs 583 en 585 (hij heeft in nr 585 gewoond) : naakte man en vrouw met guirlandes (halfverheven steen); (zie foto)
- Op het kerkhof : het sensueel beeld op het graf van zijn familie (links aan het eerste wegeltje dat na de ingang schuin naar rechts wegloopt van de centrale laan) (brons). Er is twijfel omtrent de Treurende Kinderen (graf Straetmans) in de buurt van

de Denker van Rodin (achteringang). Het beeld draagt zijn signatuur maar zou in het atelier Ernest Salu gemaakt zijn - zie verder bij Salu. (brons)

In Schaarbeek staat op het kerkhof bij het perk van de gesneuvelden een monumentaal werk. Deze groep omvat, in het centraal gedeelte, een gesneuvelde die van de schoot van een vrouw glijdt. (brons) Vooraan twee treurende vrouwen (steen); tekst : "aan de voor het vaderland gestorven burgers".

In Jette : in het midden van het kerkhof : genie en médaillon van Ferdinand Lenoir (weerstander 1914-1918) (brons).

In Vilvoorde : kerkhof : aan graf van Jan Poot (Directeur van de K.V.S. 1879-1942) bronzen medaille met driekwart profiel.

In Londen : de versiering van de vroegere hoofdzetel van de maatschappij "Lipton Tea". (heden verdwenen)

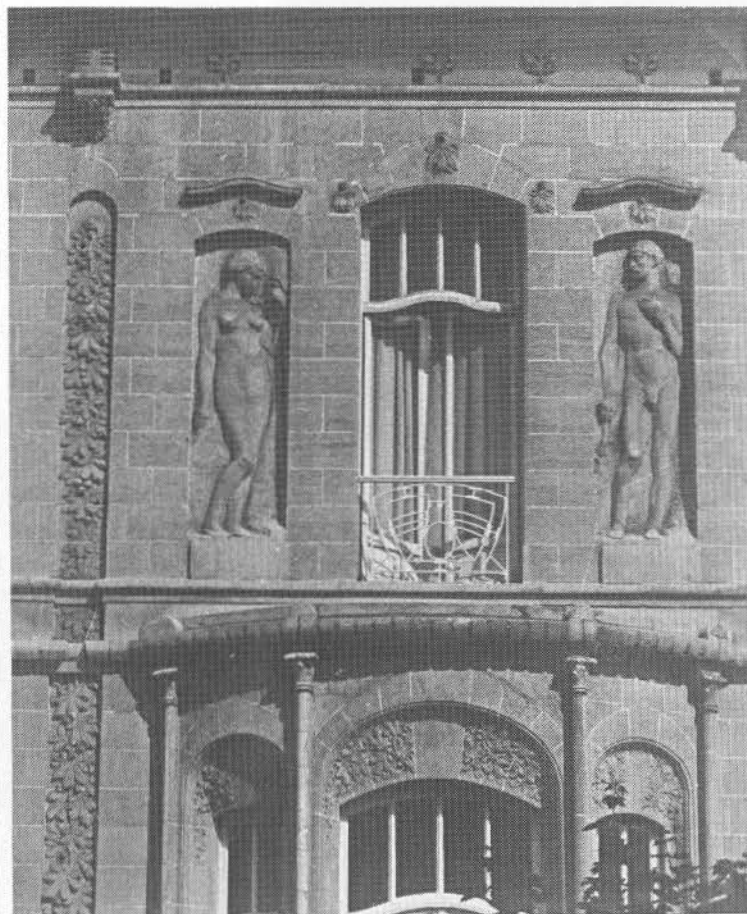
In Pretoria : standbeeld van Generaal Botha.

DESMARE wordt vermeld in "Bénézit"(zie voetnoot bij Debonnaires).

J. DILLEN

F. Debonnaires, zelfportret
Museum Schone Kunsten - Gent

M. Desmaré (met D. Jacobs ?)
de Smet de Nayerlaan nr 585

UIT DE VERZAMELING V. CAPRON.

Notitie van Koningin Marie-Henriette over de laatste dagen en uren van Leopold I (1).

Naar aanleiding van de 200ste verjaardag van de geboorte van Leopold I, - dat was op 16 december 1790, - publiceren wij in de eerstkomende LACA-nummers enkele onuitgegeven dokumenten betreffende onze eerste koning.

Heden brengen wij het relaas door de nieuwe koningin Marie - Henriette, op met zwart geborduurd briefpapier, van de laatste stonden van haar schoonvader Leopold I.

Het is algemeen geweten dat Leopold I naarmate hij ouder en ziek werd, ook vrij lastig en mensenschuw werd. Zo had hij beslist dat niemand hem mocht komen bezoeken wanneer hij ziek was. Enkel de geneesheren en zijn knecht hadden toegang, en bij uitzondering ook al eens de kinderen.

Of zijn vriendin Marie-Anne Claret hem mocht bezoeken is eigenlijk niet geweten. Over dat kiese onderwerp rept Marie-Henriette met geen woord, hetgeen voor die tijd natuurlijk niet verwonderlijk is.

Een aantal auteurs vermelden dat Leopold's laatste woorden voor Charlotte waren, zonder dat men daarbij weet of het om zijn geliefde eerste vrouw ging dan wel om zijn even geliefde dochter. Het is echter helemaal niet zeker of die beweringen wel waar zijn : immers Koningin Marie-Henriette heeft het alleen over onverstanebare woorden. Het gebeurt vaker dat een auteur ergens een gerucht opvangt, of zelfs een gerucht uitvindt, het neerschrijft, waarna het door andere auteurs wordt hernomen, om tenslotte voor een historisch feit te worden aangezien. Daarom ben ik, mede door de ervaring gesterkt, van mening dat men vele van de bestaande anekdoten met een korreltje zout moet nemen van zodra er geen geschreven bronnen bestaan.

Een andere rechtstreekse getuige van de laatste uren van Leopold I was zijn protestantse kapelaan, dominee Friedrich-Wilhelm BECKER (1819-1885). Deze geestelijke heeft eveneens een geschreven getuigenis nagelaten dat later gepubliceerd werd door een familielid. (2)

Van Protestantse kant wordt beweerd dat herhaaldelijk pogingen werden ondernomen om Leopold I te bekeren tot het katholicisme(3) en dat Marie-Henriette hierin ook een actieve rol heeft gespeeld. Zij zou namelijk een laatste poging hebben ondernomen tijdens de ultieme ogenblikken. Ik citeer : "Tijdens zijn doodstrijd probeert Marie-Henriette, de hertogin van Brabant, nog een laatste maal om de stervende te doen zwichten. Maar zijn antwoord is : Nein." (4)

Zulke beweringen zijn natuurlijk in tegenstrijd met wat Marie-Henriette zelf neerschrijft in haar relaas.

Tenslotte nog dit : Leopold I was ook vrijmetselaar. Blijkbaar was dat niet in tegenstrijd met zijn godsdienstige overtuigingen.

V. CAPRON

- (1) Een van de pronkstukken die te zien waren op de merkwaardige tentoonstelling d.d. 15 december j.l. over Leopold I.
- (2) Becker A.J., Souvenirs d'un témoin oculaire de la fin de Sa Majesté Leopold Ier et de l'avènement au trône de Sa Majesté Léopold II, Rois des Belges, Brussel, 1919.
- (3) Van Leopold I tot Jean Rey - De Protestanten in België van 1839 tot 1989, Universitaire Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid, Brussel, 1990, blz. 21.
- (4) idem, blz. 76.

TEKST VAN KONINGIN MARIE-HENRIETTE

Voyant l'état du pauvre Roi s'aggraver de jour en jour, et reconnaissant l'impossibilité de pénétrer dans sa chambre sans y être appelée je fis une neuvaine à l'immaculée Conception dont nous allions célébrer la fête commémorative.

Je termine ma neuvaine le 8 décembre par une visite à la chapelle de Scheut, pour implorer le secours de la Vierge miraculeuse pour laquelle j'ai une dévotion particulière. Lors de la maladie de la pierre, je l'avais également invoquée afin d'obtenir la guérison de l'Auguste et cher malade. Cette fois, je ne demandai plus que le salut éternel de la chère âme !

Le soir du jour où j'avais été à Scheut, le Roi semblait avoir perdu toute connaissance, et c'est alors que la porte de sa chambre fut ouverte pour la première fois à quelqu'un d'autre que ses docteurs et son valet de chambre. Ce dernier offrit au ministre Van Praet de voir dormir le malade. Il trouva le roi fort pâle et respirant avec effort. Quelques minutes après la visite du ministre, le malade ouvrit les yeux et brusqua le valet de chambre qui s'était approché pour le regarder.

Dans la nuit du 8 au 9, le malade se plaignait beaucoup, et le docteur Wimmer osa lui demander s'il ne voulait pas voir le Duc de Brabant. La réponse fut : "C'est impossible". Mon coeur se serrait de plus en plus et nous commençâmes une nouvelle neuvaine à notre Dame des sept douleurs en invoquant l'intervention du St-Esprit.

Dans la journée du 9, le Duc de Brabant entra dans la première chambre avec le Vicomte de Conway. Ce dernier alla dans la chambre du malade et le regarda sans être vu. Plus tard je m'y rendis également et de la même façon. Le soir je me sentais poussée à faire davantage. Je me rendis à la chapelle pour dire le rosaire avec la Comtesse de Grunne en brûlant un cierge béni rapporté du tombeau de notre Seigneur à Jérusalem.

Les forces du malade allaient en diminuant et je rentrai dans la chambre du Roi pour y déposer une croix de Jérusalem, et pour attacher aux rideaux du lit une médaille de l'immaculée Conception. La nuit fut mauvaise pour le Roi - terrible pour moi. Je me sentais poussée à tenter je ne sais quoi, mais tout ce que les docteurs et le valet de chambre disaient, me faisait craindre de faire plus de mal que de bien au pauvre Roi. Je luttais entre le devoir de lui parler de Dieu et la crainte de le voir mourir en colère.

En me levant le 10 j'appris que cela allait au plus mal. En arrivant chez le Duc de Brabant, je le trouvai sur le point d'aller chez le malade. Notre visite se termina comme la veille. Je déposai sur la petite table près du lit une relique du bienheureux Jean Berchmans, et priai le docteur de passer la médaille au cou du Roi. Dès qu'elle y fut, le malade s'agita et l'en arracha. Je la remis alors moi-même, et la cachai sous sa veste en toile.

A peine sortie de la chambre, je me sentais poussée à y rentrer. Mon beau-frère qui voulait y aller, m'en donna l'occasion, et j'y rentrai avec lui.

Le malade était tourné vers le mur, dont une petite table séparait le lit.

Je dis aux docteurs et au valet de chambre que j'allais parler au Roi. Ils furent saisis de crainte, mais pas autant que moi qui tremblais comme une feuille.

Après avoir hésité quelques instants j'allai me placer entre le lit et le mur, et je pris les mains que le malade étendait sans cesse pour essayer de se soulever.

"Allons, allons, laissez-moi" me dit-il en français.

Je lui adressai alors la parole en allemand et lui demandai comment il allait ?

"Mal" me répondit-il.
"Me connaissez-vous ?"

"Certainement, mon bon petit enfant. (Mein lieb Kindchen) et il caressa ma main. Je baisai la sienne, et il entendit que je pleurais, car il me fit signe de ne pas faire cela. Ensuite il serra mes doigts, et répéta plusieurs fois : "Mal, mal, mon enfant. Mon Dieu, mon Dieu !"

Je baisai encore sa main en lui disant : "Il ne vous abandonnera pas, car vous avez fait beaucoup de bien. Et le mal que vous avez fait, vous le regrettez, vous en demandez pardon à Dieu ?"

Il répondit quelque chose qui n'était pas très clair, mais à la fin j'entendis "pas catholique". Peut-être craignait-il que je voulais le convertir. Je ne savais que dire quand tout-à-coup il se cramponna à moi, et dit en étendant la main : "Arrêtez ... dis : va-t-en."

Quand je l'eus dit, il reprit : "Dis-le plus fort.". J'eus l'impression que le malade luttait avec l'esprit du mal, et j'obéis. A partir de ce moment il devint très calme et caressa ma main : "c'était bien, mon bon enfant." (das war recht, mein gutes Kindchen)

Je lui présentai la croix de Jérusalem en le priant de la baiser, et il le fit. Puis, je lui demandai s'il voulait voir le Duc de Brabant.

"Non, non, cela ne presse pas."

Je demandai s'il voulait me bénir, et il le fit.

"Vous me bénirez pour tous vos enfants ?" Il mit sa main sur ma tête.

"Je vais appeler Léopold."

"Oui, oui, qu'il vienne."

J'envoyai chercher le Duc de Brabant.

Le Roi tenait ma main, et quand je touchais à ses couvertures il me remerciait, tandis qu'à son valet de chambre il disait : "Allons, allons, vite."

Quand le Duc de Brabant vint, il s'agenouilla et baisa la main du Roi, ainsi que le Comte de Flandres qui était de l'autre côté du lit. Il m'a semblé que le malade voyait son fils, mais il n'entendit pas ce qu'il lui disait. Quand je lui demandai de donner sa bénédiction, il étendit la main.

Le pasteur protestant était depuis quelque temps dans la chambre; je dis au Roi que c'était dimanche et que le docteur Becker était là pour le sermon. Le Roi murmura des paroles inintelligibles, et nous encourageâmes le pasteur à prier selon les usages de sa religion. En commençant, il parlait trop bas pour être entendu par le mourant, mais quand à ma demande il éleva la voix, le Roi chercha à se soulever et à joindre ses mains. Avant de la peine à y parvenir, je les pris entre les miennes et y plaçai ma croix. Il répétait tout bas les paroles du pasteur puis essaya de se soulever, et dit en étendant les mains :

"Pardon, mon Dieu, pardon." (Vergib mein Gott, vergib).

Je ne pus m'empêcher de lui dire "oui, oui" et de l'asperger d'eau bénite que j'avais dans un petit flacon et dont je m'étais déjà servie en entrant dans la chambre.

Immédiatement après ces paroles, le Roi se posa encore plus sur le côté gauche, et devint de plus en plus calme.

On avait cherché mes trois enfants. Quand je dis au malade qu'ils étaient là, il dit : "Ce n'est rien pour des enfants," (Nichts für Kinder) puis il parut les voir et dit : "Oh, ces petits !" ("Oh, diese Kleinen")

Quand ils baisèrent sa main, je la pris pour faire le signe de la croix sur leur front.

Les enfants partis, le Vicomte de Conway vint baiser la main du Roi. Quand je l'eus nommé, le Roi dit : "Adieu, mon bon Conway" et serra ses doigts.

Ensuite il devint de plus en plus faible, mais il serrait toujours ma main. Une fois encore je l'entendis dire : "mon enfant" (Mein gold Kindchen), nom qu'il m'avait quelque fois donné quand il était très content, puis il rendit du sang par la bouche. Je cherchai encore à lui faire reconnaître le ministre Van Praet qui vint lui baiser la main, mais le Roi murmura seulement des mots incompréhensibles.

Quelques minutes après il serra encore ma main avec la croix et dit quelque chose tellement bas que je ne pus pas comprendre.

Le Roi fut tellement présent jusqu'à la fin qu'il cherchait son mouchoir de poche, et me le rendait, ou le plaçait sous son oreiller, après s'en être servi. Enfin, vers midi, il s'endormit paisiblement et sans agonie, couché sur le côté gauche, la main gauche sous sa tête, et en serrant ma main de sa droite.

Nous étions tous à genoux autour du lit de mort; et la chère main qui se glaça sur la mienne fut pour moi le signal que l'âme de notre Roi et Père venait de nous quitter pour un monde meilleur !

x x x

(Tekst geëxcerpeerd uit de notities van Marie-Henriette)

BEGIN

Voyant l'état du pauvre
Roi s'aggraver de jour en
jour, et reconnaissant l'im-
possibilité de pénétrer dans
sa chambre sans y être ap-
pelé, je fis une couronne
à l'immortelle. Description
dont nous allons célébrer
la fête commémorative.

===

EINDE

et dit quelque chose tellement
b. s. que je ne pus pas com-
prendre. M. Roi fut tellement présent
jusqu'à la fin qu'il cherchait
son mouchoir de poche, et me
le rendait, au le plaçait sous son
oreille, après s'en être servi.
Enfin, vers midi, il s'endormit
paisiblement et sans agonie,
couché sur le côté gauche, la
main gauche sous sa tête, et
en serrant ma main de sa
droite.
Nous étions tous à genoux
autour du lit de mort; et la
chère main qui se glissa sur
la mienne fut pour moi le
signil que l'âme de notre
Roi et Père venait de nous
quitter pour un monde
meilleur!

HAAST 150 JAAR URSULINEN TE LAKEN

In het voorjaar 1990 hoorde men in Laken allerlei geruchten ... Het Ursulinenklooster in de Molenbeekstraat ging verdwijnen . Bouwpromotoren hadden reeds een optie genomen op de gebouwen, de terreinen en de school. Na afbraak van de bestaande gebouwen zouden er op de vrijgekomen plaats appartementen, kantoren en winkels komen. Dit alles zou kaderen in de revalorisatie van de kanaalzone tussen het Noordstation (WTC), de Groendreef en de Lakenbrug . Aangezien er nooit rook zonder vuur is, ging LACA op zoek naar de waarheid !

We richtten onze schreden naar de kloosterpoort en zouden al vlug de juiste toedracht van de zaak vernemen. De Zusters vertelden ons dat al die geruchten op niets steunden. Alles blijft zoals het is, op een belangrijke uitzondering na. Enkel de zusters zullen Laken verlaten. De huidige kloostergemeenschap bestaat nog uit twaalf zusters die reeds op rust gesteld zijn. Het beheer van de instelling is voor hen een te zware last geworden. Ze zullen in groepjes van drie à vier zusters verplaatst worden naar andere Ursulinengemeenschappen : Zaventem, Jette, enz. Zuster Rosa, met wie we vorig jaar nog een diepgaand gesprek hadden, overleed in de maand juni ...

Na het vertrek van de zusters komen er natuurlijk heel wat lokalen vrij. Deze ruimten zullen door de school ingenomen worden. Er wordt werk gemaakt om deze herschikking reeds klaar te stomen tegen september 1990.

We vernamen ook wat meer omtrent de geschiedenis van deze kloostergemeenschap te Laken. Hiernavolgend trachten we de hoogtepunten uit het verleden samen te vatten.

De orde der Ursulinen werd op 25 november 1535 gesticht door de later heilig verklaarde Angèle Mérici geboren te Desenzano in Italië. Het doel was, en is nog altijd, een kristelijke opvoeding te geven aan jonge meisjes. In 1606 werd te Bordeaux (Frankrijk) een Ursulinengemeenschap gesticht. Later opgerichte gemeenschappen volgen de regel van Bordeaux.

Het eerste Ursulinenklooster in België wordt opgericht te Tildonk in 1818. Vervolgens komen de volgende gemeenschappen tot stand :

1819 ZAVENTEM, 1832 HOOGSTRATEN, 1833 HAUTE-CROIX,
1836 SCHERPENHEUVEL, 1837 MAASEIK, 1838 VENRAY,
1841 ONZE-LIEVE-VROUW WAVER, 1844 BRUSSEL
en in 1849 LAKEN.

De gemeenschap Laken is rechtstreeks afhankelijk van Tildonk.

Waarom nu viel de keuze op Laken ? Een eerste gedachte ging nochtans uit naar Molenbeek. Te Brussel hadden de zusters voordurend te kampen met overbevolking van de klassen, Bovendien was de behuizing te klein. Sommige klassen telden wel negentig leerlingen. De verluchting en de hygiëne waren zo goed als onbestaande.

In 1848 kregen de zusters van het Bisdom Mechelen de raad zo vaak mogelijk met de leerlingen uitstappen te maken naar de Brusselse buitenwijken, waar de lucht puur en rein was. Merendeels hadden deze uitstappen als einddoel Molenbeek en Laken. Zo kwam de gedachte tot stand om ergens in Molenbeek naar een nieuwe inplanting uit te zien. Het toeval wou dat het Kasteel van Drootbeek te Laken juist te koop stond. De grens met Molenbeek lag niet ver af. De prijs (30.000 Fr) bleek interessant en op 25 augustus 1849 werd de verkoopakte gesloten. (Fig. 1)

Op 5 november 1849 werden de eerste klassen ingericht. Kinderen van begoede ouders liepen er school. In oude inschrijvingslijsten vinden we ook kinderen terug waarvan de ouders tot het personeel van het Kasteel te Laken behoorden. De eerste overste van de Ursulinnen te Laken was Moeder CUNEGONDE VAN SINT - AUGUSTINUS, geboren als Petronille MASTBOOM, op 2 november 1820. Ze was reeds overste te Brussel sedert 4 mei 1846 en overleed te Laken op 6 mei 1895.

Van bij de aanvang werd gestart met een internaat. Reeds in 1851 telde de school veertig internen. Honderd meisjes daarentegen keerden dagelijks huiswaarts. In 1857 werd op de drooggelegde vijver een nieuw schoolgebouw en een kapel opgericht (zie Fig 2).

Tijdens de daaropvolgende jaren werd de instelling zwaar op de proef gesteld. In april 1865 stortte een gedeelte van de oude gebouwen in onder de zware last van op de zolder opgeslagen graan. Niemand werd echter gewond. Het toeval wou dat de 150 leerlingen met verlof waren ter gelegenheid van de Lakense kermis.

Op 16 februari 1886 om 4 uur 's morgens teisterde een verschrikkelijke brand het gehele complex. Enkel de toren van het Kasteel bleef gevrijwaard. (Fig. 3) Hiernavolgend publiceren wij de integrale tekst van het artikel, verschenen het in het weekblad "LE GLOBE ILLUSTRE" nummer 24 van 14 maart 1886.

"Nos lecteurs se souviennent encore de l'épouvantable incendie qui, pendant la nuit du 15 au 16 février, a détruit, de fond en comble, le couvent des Ursulines à Laeken.

L'une de nos gravures représente une épisode de ce triste événement.

Il était 4 heures du matin, lorsque la soeur tourière sonna la cloche d'alarme. Les flammes sortaient entre les ardoises de la toiture.

En moins de temps qu'il n'en faut pour le raconter, toute la toiture fut en feu.

Les bois séculaires flambaient comme des allumettes.

Les secours s'organisèrent avec la plus grande peine.

Pendant que les voisins courageux sauvaient les élèves réveillées en sursaut, les agents-pompiers de Laeken arrivaient sur les lieux du sinistre avec leur pompe à vapeur. Mais on manquait d'eau et l'on ne put que très faiblement combattre l'élément destructeur.

A 6 heures du matin, les bâtiments brûlaient encore.

Le couvent des Ursulines était situé entre les rues du Drootbeek et de Molenbeek, au carrefour de ces deux rues et de la rue Vauthier.

Le manoir des seigneurs de Drootbeek, dont une aile était encore enclavée dans les constructions modernes du couvent, s'élevait jadis à cette place.

La vieille tour de 't Hoff te Drootbeke, qui date de 1547, dominait les bâtiments détruits.

Les dégâts matériels sont considérables. Fort heureusement, on n'a eu aucun accident de personnes à déplorer. Les élèves ont été charitablement réveillées par les voisins. Il en est qui, à peine vêtues, ont fui, dans la nuit glaciale et noire, jusqu'au domicile de leurs parents. Plusieurs des pauvres petites ont gardé le lit, à la suite de cette horrible nuit.

Les pompiers de Bruxelles et de Laken ainsi que les agents de police de la résidence royale, ont fait des prodiges de courage et de dévouement. (Fig. 4)"

Er werd onmiddellijk met de wederopbouw gestart. De Zusters mochten rekenen op de daadwerkelijke steun van overheid, vrienden en sympathisanten. De gemeente Laken, door toedoen van Burgemeester BOCKSTAEL, bood eveneens een zeer gewaardeerde hulp.

In 1905 volgde een nieuwe uitbreiding : het externaat telde nu tien klassen. In hetzelfde jaar leverde de Lakense orgelmaker, VAN BEVER, een prestigieus orgel voor de nieuwe kapel (Fig. 5).

Rond 1912 werd het aanschijn van de gemeente Laken grondig gewijzigd. Velden en weiden verdwenen ... een nieuw gemeentehuis werd gebouwd, nieuwe wegen zoals de Richard Neyberghlaan, de Prudent Bolslaan, enz., werden aangelegd. Deze urbanistische explosie had tot gevolg dat er steeds meer leerlingen de befaamde Ursulineschool kwamen bevolken. De zusters hadden met moeilijkheden te kampen om in hun onderhoud te voorzien. Een huis met landgoed werd aangekocht te Groot-Bijgaarden. Daar werden voortaan moestuinen aangelegd, die moesten dienen voor de zo noodzakelijke groentenkweek.

Tussen 1927 tot 1930 werden nieuwe gebouwen opgericht voor het externaat. Zelfs tijdens de oorlogsjaren (1940-1945) werd voortdurend afgebroken en gebouwd. Er werden ondermeer schuilkelders aangelegd die niet alleen de kloostergemeenschap maar ook de buurtbewoners bescherming moesten bieden tegen de luchtaanvallen.

De huidige gevel met hoofdingang kwam in 1949 tot stand. (fig.6)

In 1974 vierde de kloostergemeenschap haar honderdvijfentwintig-jarig bestaan.

Gedurende haast hondervijftig jaar hebben vandaag deze zusters met veel geduld en niet aflatende zorg hun opvoedende taak volbracht. Duizenden leerlingen liepen er school. Dit jaar verdwijnt deze religieuze congregatie; maar de school ... hun levenswerk blijft betaan !

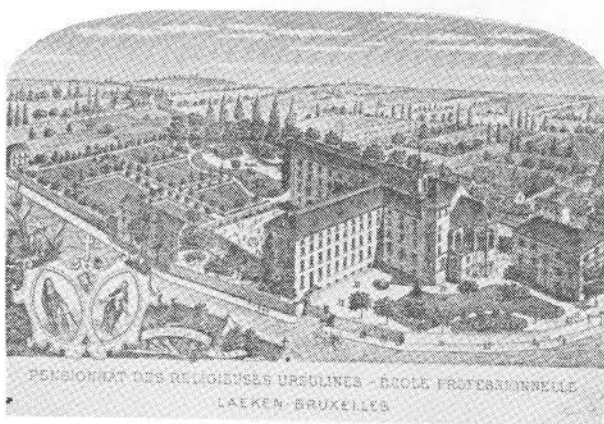
E. CHRISTIAENS

Dit artikel kwam tot stand dank zij de bereidwillige medewerking van Zuster Rosa (+) en Zuster Rombaut.

A. BIBLIOGRAFIE

- 1.- R. VRANCKEN Il était une fois ... Ceci est l'histoire de notre école depuis cent vingt cinq ans ... et quelques.
- 2.- Le Globe Illustré Nr 24 van 14 maart 1886.

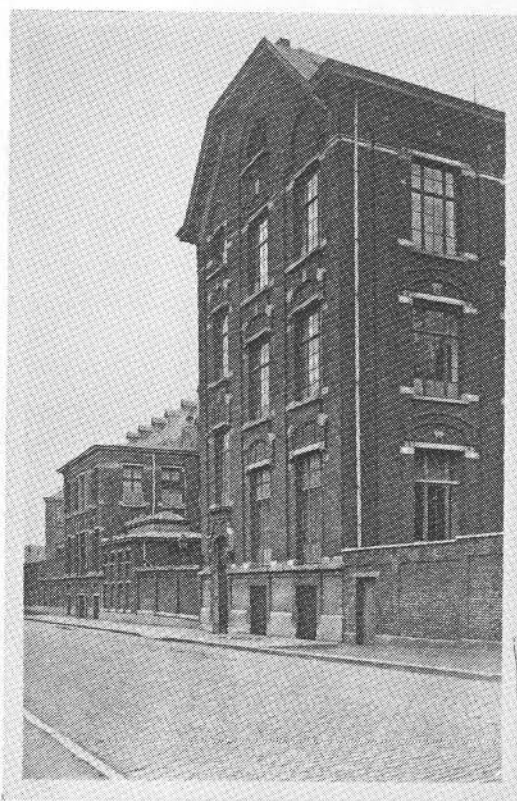
B. ICONOGRAFIE

(Fig 1)

Gravure met algemeen zicht op het instituut. (vóór 1867)

Let op de vijver aan rechterzijde kloostertuin.

(Fig 2)

Nieuw schoolgebouw opgericht in 1857 op drooggelegde vijver.

(Fig 3)

← Zicht op hoektoren date-
rend uit de 16e eeuw
(1547)

(Fig 4)

Getekende ooggetuigenimpressie van de brand van het Ursulinen-
klooster (1886) Zie Bibliografie.

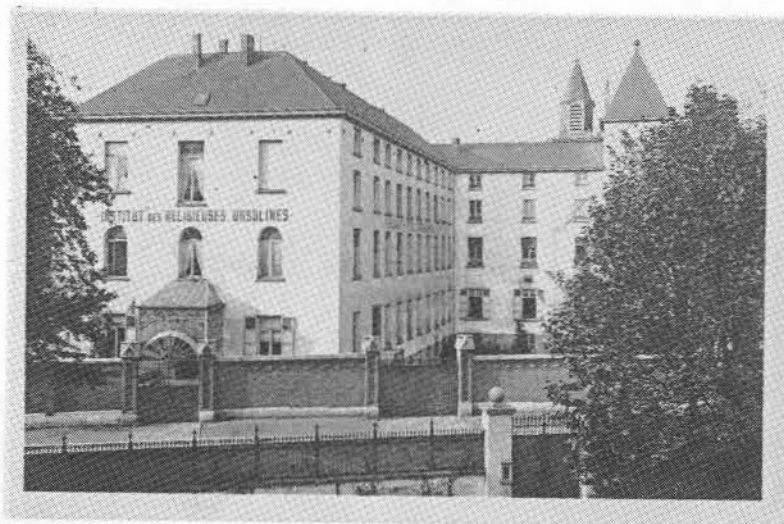

(Fig 5)

Nieuwe kapel opgericht
na brand in 1886

(Fig 6)

Deze foto toont ons de
hoofdingang van het
instituut vóór 1949

(Fig 7 - buiten tekst)

Eervolle vermelding als
aanmoediging overhandigd
aan de leerlingen in 1892
Vak : handwerk

Het betreft hier de leer-
linge B. VAN DER AA

Wij merken op dat er te
Laken een straat naar
deze familienaam genoemd
werd.

Bestaat hiermee enig verband ?

TOPONYMISCHE BIJDRAGE

DE DONDERBERG

=====

De oudste schrijfwijzen van dit toponiem zijn : DONGELBERGE (1272), DONGHELENBERGE (1286) en DUNGELBERCH (1300), waarin het element DONG/K (als b.v. in BREEN- en RAMSDONK), waarschijnlijk met de betekenis van "verhevenheid bij een moerassig gebied" aangetroffen wordt. Dit strookt met het vroegere kader van Laken dat inderdaad op vele plaatsen erg moerassig was, met hier en daar een hoger gelegen terrein.

De voor het eerst in 1584 geattesteerde vorm DONDERBERG, die in het Frans als MONTAGNE du TONNERRE vertaald werd, zou door volksetymologie ontstaan zijn. Volksetymologie komt vaak aan bod bij plaatsnamen waarvan de betekenis niet of moeilijk te achterhalen is. Zo hebben onze voorvaders in de toponiemen DENDER-, SINT-PIETERS- en ZOUTLEEUW de naam van het dier "leeuw" denken te herkennen, terwijl LEEUW in deze gevallen het resultaat is van de evolutie van een oud germaans woord met de betekenis "heuvel".

De DONDERBERG bevond zich ongeveer tussen het Koninklijk Domein en de St-Annakapel (zie plan). Hij werd rond 1878 genivelleerd bij de aanleg van de Koninklijke Parklaan. (1)

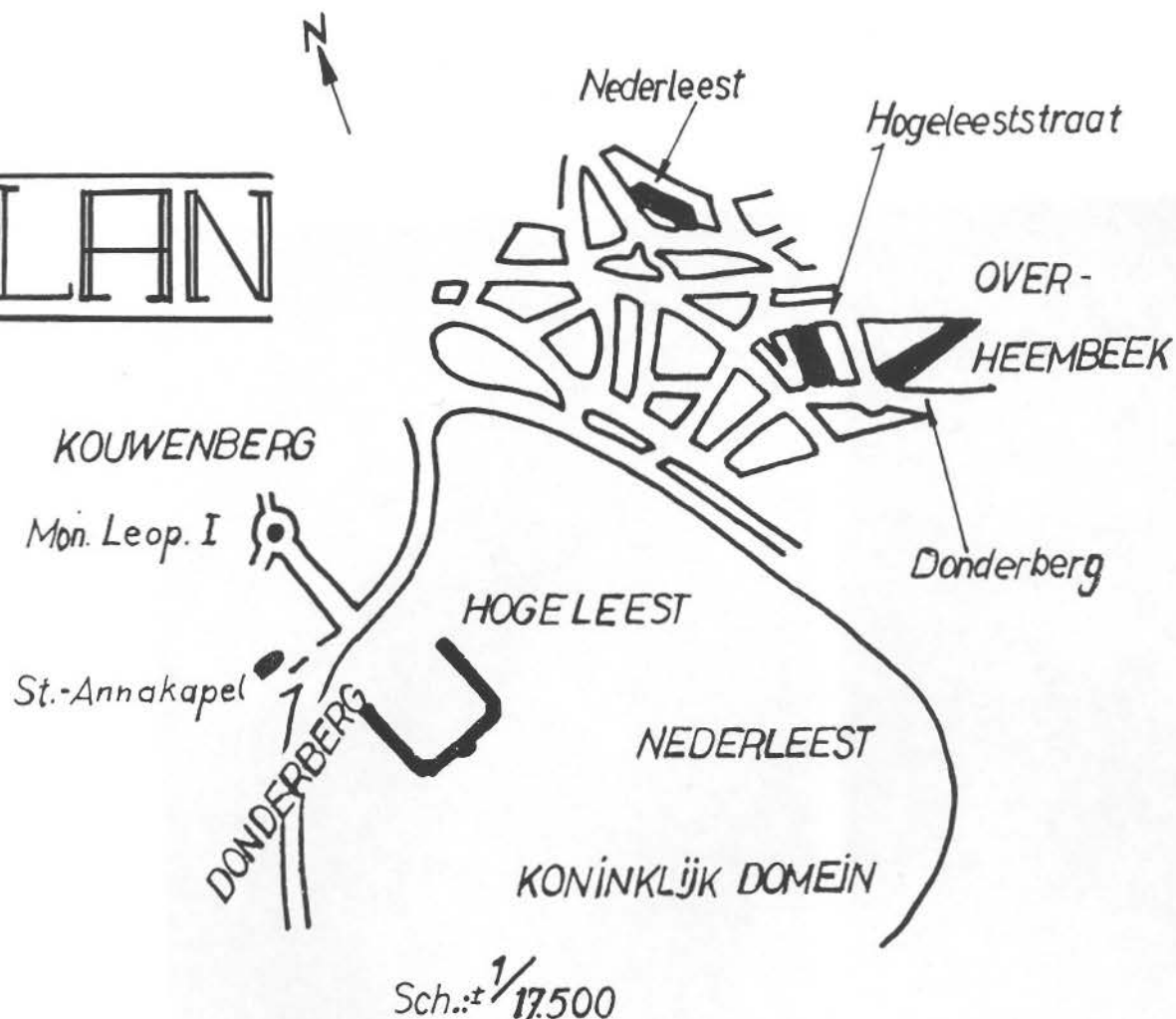
Wegens de grote omvormingen die de buurt kende, ontstond het risico dat het toponiem DONDERBERG in de vergetelheid zou geraken. Om dit te voorkomen werd het als het ware "overgeplant" naar OVER-HEEMBEEK, waar een nieuw ontworpen straat in 1936 DONDERBERG gedoopt werd. Hetzelfde gebeurde met de plaatsnamen HOOG- en NEDERLEEST, twee gehuchten die Koning Leopold II naastte bij de uitbreiding van zijn domein. Ze werden eveneens naar OVER-HEEMBEEK getransplanteerd.

Hoewel deze overplantingen toch wat kunstmatig kunnen lijken is het toch verheugend dat eerbiedwaardige oude plaatsnamen, zij het op een andere plaats dan de oorspronkelijke, door deze kunstgreepjes in leven werden gehouden.

P. VAN NIEUWENHUYSEN.

- (1) Laten we hier onderstrepen dat het Monument aan Koning Leopold I niet op de DONDERBERG, maar wel op de KOUWENBERG opgetrokken werd, een andere oude Lakense plaatsnaam die wij in het volgende LACA-nummer onder het ontleedmes zullen nemen.

PLAN

INHOUDSTABEL van nummer 2, jaargang 2

pag.

Ten Geleide	1/3
Leopold I in brieven en documenten	4/5
Lakense volksfiguren. J. Van Cutsem	6
Laca-signaaltjes / Aanvulling	7
Beeldhouwwerk en versieringskunst in Laken	8/10
Uit de verzameling Capron. Notitie van Koningin Marie-Henriette over de laatste dagen en uren van Leopold I	11/16
Haast 150 jaar Ursulinen in Laken	17/22
Toponymische bijdrage. De Donderberg	23/24
Inhoudstabel	24